

Beslutningsforslag nr. B 110. Fremsat den 30. januar 1987 af Elisabeth Bruun Olesen (VS), Albrechtsen (VS) og Tinning (VS)

Forslag til folketingsbeslutning om efteruddannelse i ligestilling og kvindepædagogik

Folketinget pålægger regeringen at sikre, at der i løbet af 1987 sættes initiativer i gang, der skal fremme ligestillingsbestrebelse i uddannelsesystemet.

Følgende retningslinjer lægges til grund:

1. Der ansættes 1 faginspektør/konsulent med ligestilling som arbejdsområde i følgende direktorater:
  - Direktoratet for Folkeskolerne og Seminarier m.v.,
  - Direktoratet for Gymnasieskolerne og Højere Forberedelseseksamen,
  - Direktoratet for Erhvervsuddannelserne og
  - Direktoratet for de Videregående Uddannelser.
2. Der iværksættes efteruddannelseskurser i ligestilling og kvindepædagogik for lærere i folkeskolen/gymnasier/HF/seminarier/tekniske skoler og handelsskoler.

Kurserne skal dels være korte, intensive

kurser, der skal køre i løbet af efteråret 1987, og dels skal planlægning af længerevarende kurser påbegyndes med henblik på igangsættelse i 1988.

3. Der nedsættes udvalg med mindst 50 pct. kvinderepræsentation til revision af eksisterende undervisningsvejledninger/læseplaner med henblik på at foreslå ændringer, der vil fremme pigernes muligheder for at bruge deres erfaringer og få tilgode-set deres interesser.
4. Der afsættes midler til forsøgsarbejde/udviklingsarbejde, der fremmer ligestillingen af drenge og piger.
5. Der afsættes midler til forsøgs- og udviklingsarbejde i folkeskolen, gymnasierne, de tekniske skoler og handelsskolerne for at fremme ligestillingen af drenge og piger.
6. Der afsættes midler til forskning omkring kønsrolleproblemer i skolen med henblik på en opprioritering af denne forskning.

Bemærkninger til forslaget

Generelle bemærkninger

Dette forslag handler om *efteruddannelse* af lærere. Vi står med et stort uddannelsesefterslæb med hensyn til kendskab om ligestilling/kvindefrigørelse hos den eksisterende lærermasse, og det forsøger forslaget at råde bod på.

Hen ad vejen, når der er opnået tilstrækkelige erfaringer og udviklet kapacitet, skal ligestillingsuddannelsen gøres obligatorisk.

Det er imidlertid også nødvendigt, at der i folkeskolelæreruddannelsen, gymnasielæreruddannelsen etc. indgår et større kendskab til ligestilling i grunduddannelsen. Det vil VS komme med forslag til i folketingssamlingen 1987-88.

Forslagets formål er at fremme mulighederne for ligestilling i uddannelsessystemet og siden hen på arbejdsmarkedet.

Det kvindeundertrykkende kønsrollemønster, der er en indbygget del af vores samfund, fastholdes i skolesystemet. Dette er medvirkende til at bevare den stærke kønsopdeling af arbejdsmarkedet, som medfører diskrimination af den kvindelige arbejdskraft (m.h.t. løn, beskæftigelse, avancermenter, arbejdsmiljø).

Pigerne er selvfølgelig forskellige fra drengene i adfærd og tankegang, allerede når de starter i 1. klasse. Dette skyldes den primære opdragelse, de har fået inden skolestarten. I skolen er der tendenser til, at drenges interessefelter og erfaringsområder opprioriteres og tilgodeses på bekostning af pigernes. Drengene får ofte større opmærksomhed fra lærerne, og pigerne reagerer ved at markere sig mindre og mindre. Bl.a. på denne måde forstærkes forskelligheden, og pigerne får fastholdt og styrket en adfærd, der kan blive grundlaget for en passiv og selvundertrykkende kønsrolle.

Ved at lave en skole, hvor der er muligheder for at styrke pigerne i deres selvværdsfølelse og støtte dem i at udvikle strategier, der kan sætte dem i stand til at gennemskue og overvinde den samfundsmæssige kvindeundertrykkelse, vil der være større chancer for, at kvinder i deres erhvervsvalg vil vise større spredning end i øjeblikket, hvor

kvinder stort set vælger traditionelle kvindefag. Der skulle samtidig hermed også være banet en vej for, at struktur og indhold i de traditionelle mandeuddannelser skulle kunne ændres, så pigerne ville finde det mere attraktivt at vælge disse fag.

Hovedsigtet med beslutningsforslaget er således at fremme *indholdsmæssige* ændringer i skolesystemet på alle niveauer, således at pigernes muligheder for at fungere og udvikle sig tilgodeses bedre end nu. Dette skulle give pigerne en chance for at overskride deres egne grænser – sat af en ydre undertrykkelse – og opdyrke nye sider af de resourcer, der allerede ligger hos pigerne. Der skulle altså være tale om en dobbeltstrategi: at udvikle pigernes selvværd og ad denne vej kvalificere og sprede deres uddannelses/erhvervsvalg.

Forslagsstillerne skal – for at forebygge enhver misforståelse – præcisere, at udviklingen af pigers større selvværd selvfølgelig ikke betyder, at piger skal blive som drenge, men at piger skal lære af drengenes gode sider, og at de gode pige-kvaliteter skal føres ind i og påvirke indholdet i de fag, som traditionelt har interesseret drengene mest, dvs. de mere teknisk betonedede fag.

Bemærkninger til forslagens enkelte punkter

ad 1

Efterhånden er der en del områder, der har ansat ligestillingskonsulenter: AF, DSB, DR for ikke at tale om diverse private organisationer, f.eks. Dansk Idræts-Forbund. Disse konsulenter arbejdsområder handler bredt set om at pege på foranstaltninger, der kan fremme ligestillingen mellem mænd og kvinder. En del af deres arbejde består også i at påpege de hindringer, der eksisterer for ligestilling samt at tage kontakt til en række forskellige instanser – f.eks. organisationer, arbejdspladser osv. – for at gøre opmærksom på ligestillingsbestræbelser. Faginspektører/ligestillingskonsulenter i de nævnte direktorater skal på lignende vis medvirke til udarbejdelse af informationsmateriale, kursusvirksomhed, foredragsvir-

somhed m.m., der kan fremme pigernes muligheder i skolesystemet.

De skal således medvirke til at kvindepædagogiske læreprocesser fremmes. Ved begrebet kvindepædagogik tænkes på, at der tilvejebringes læreprocesser, hvor det bliver muligt for pigerne/kvinderne:

- at gennemskue evt. selvundertrykkende mekanismer og aflære de dertil hørende adfærdsmønstre, f.eks. overdreven passivitet og genertid
- at lære at bruge de aspekter ved drengerollen, der er positive: initiativtagen, spørgelyst, eksperimenteren, diskussionslyst osv.
- at have tiltro til, at ens erfaringer er gode nok, og at kvindeerfaringer ikke er »andenrangs«; at de kan være grundlag for at skabe og handle.

Ligeledes skal sådanne konsulenter høres ved ethvert spørgsmål, hvor forandringer skal indføres. De skal udtale sig om forslagens positive eller negative indvirkning med hensyn til ligestillingen.

Vi foreslår 1 i hvert direktorat, dels for at ligestillingskonsulenterne/faginspektørerne kan lære af og støtte hinanden, dels fordi områderne er så forskellige. Antallet kan så udvides hen ad vejen.

ad 2

Der er allerede taget visse initiativer til efteruddannelse i ligestilling. Disse bør følges med opmærksomhed.

Men yderligere bør iværksættes. Især er det vigtigt, at de områder, hvor der indtil nu er ret få piger, får tilbudt efteruddannelse i bl.a. pædagogik. Tekniske skoler bør her være i søgelyset. Men også de øvrige skolesystemer skal tilgodeses. Der bør være tale om yderligere efteruddannelse, således at den eksisterende efteruddannelse ikke beskæres. Ved kursustilrettelæggelse skal kursusledelsen bestå af mindst 50 pct. kvinder.

For at få startet så hurtigt som muligt, skal der allerede i 1987 iværksættes kurser for udvalgte lærere ved alle skoletyper. Det må af praktiske grunde blive relativt kortvarige kurser.

Derudover skal der startes planlægning af lænerevarende kursustyper - f.eks. inden for SEL eller på Lærerhøjskolen - der ligger i arbejdstiden. Målet er, at alle lærere på alle niveauer kommer på efteruddannelseskursus i ligestilling.

ad 3

Pigernes og drengenes valgmønstre ved valgfrie fag i f.eks. folkeskolen viser, at der stort set er tale om to forskellige verdener. Drengenes valgfag nr.

1 er elektronik, mens pigernes er maskinskrivning. Hjemkundskab er også et af pigernes favoritfag. Meget få piger vælger elektronik. I gymnasiet vælger kun en lille procentdel af pigerne den matematisk/fysisk gren og en forsvindende lille del de videregående ingeniøruddannelser. Sprogfag er fortsat domineret af piger. *Indholdet* i de forskellige fag appellerer til henholdsvis pige- og drenginteresser. De eksisterende læseplaner og undervisningsvejledninger bør gennemgås og evt. revideres, således at *alle fag/fagområder* tilgodeser både pige- og drenginteresser og -erfaringer.

Undervisningens indhold bør være af en sådan art, at både piger og drenge lærer sprog, humanistiske, samfundsvidenskabelige og naturvidenskabelige fag samt praktiske og kreative fag. Den tidlige faglige specialisering mellem drenge og piger, der kommer til udtryk i kønsspecifikke til- og fravalg, bør ikke finde sted. Der nedsættes udvalg med mindst 50 pct. kvinder til revision af læseplaner på alle niveauer i skolesystemet. Ligestillingskonsulenterne/faginspektørerne inddrages i dette arbejde.

ad 4

Den eksisterende forskning om kønsrolleproblemer i skolesystemet viser, at der er mange problemer, men også at forsøg og ændret pædagogisk praksis kan afhjælpe nogle af problemerne. F.eks. viser det sig, at piger i mandeuddannelser klarer sig bedre, når de ikke er alene, men har mulighed for at gå i klasse sammen. Mange stille piger får muligheder for at udvikle sig ved undervisningsformer, der fremmer deres daglige aktivitet, og her er klasseundervisning hæmmende, mens gruppeundervisning og gruppearbejde er fremmende for selvtilliden.

Forsøg/udviklingsarbejder, der har til hensigt at fremme ligestillingen mellem drenge og piger, bør støttes. Dette bør ikke ske på bekostning af andet forsøgsarbejde. Der bør afsættes særskilte midler til kønsrolleforsøg.

ad 5

Pædagogisk forskning med særligt henblik på kønsroller i ungdomsuddannelserne - gymnasiet, HF, tekniske skoler og handelsskoler - har længe været et forsømt område. Dette bør opprioriteres, således at det belyses, hvilke faktorer der henholdsvis hæmmer og fremmer pigers og drenges aktivitet, motivation og valgmønstre. En grundige forskning på disse felter ville lette et fremtidigt lovgivningsarbejde inden for ungdomsuddannelserne.